

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

162. In quibus maximè differant ambæ sententiæ in ordine ad præsens institutum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

clesiam, à qua volens transferretur, seu quam dimittit Episcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absoluitur in Consistorio Sanctorum, etiam ante expeditionem litterarum apostolicarum, vel adeptam possessionem secunda Ecclesia &c. Et postquam hujus absolutionis notitiam habuerit Episcopus, etiam ex testimonio seu documento Secretarii Collegii istius Cardinalium, illico teneri abstinere ab exercitio jurisdictionis ordinariæ, eamque transferre in Capitulum tanquam sede vacante, nisi forte Papa aliter disposuerit. Engels ad tit. de translatione. n. 5. ex eodem Barb. Si autem forte dein nancisci non posset possessionem dictæ Ecclesiæ, idem videtur dicendum, quod ante dictum de vacatione aliorum beneficiorum per promotionem ad Episcopatum primum.

5. Porro si Episcopus propria auctoritate se transferret ab uno Episcopatu ad alterum, amittit prius habitum, seu privatur illo, non quidem ipso jure, sed per & post sententiam condemnatoriam

judicis, argumento c. si quis Episcopus. 7. q. 1. adde- que remanet Episcopus prioris Ecclesiæ, & clerici ejusdem illi obedire tenentur, donec per sententiam illâ privetur. Pirh. loc. cit. n. 12. citans Abb. in c. quanto. de translatione. n. 13. Addit etiam ibidem Pirh. quod illa utriusque Ecclesiæ privatio tunc contingat, quando Episcopus & sine venia relinquit Ecclesiam primam, & sine venia etiam ad aliam transiit; aliâ enim privandum solum illa Ecclesiâ, quam sine venia relinquit, vel solum eâ, ad quam sine venia transiit. Eandem doctrinam, nimirum quod post judicis sententiam privetur relicta Ecclesiâ, tenere videtur Laym. ubi in sum- mario ad tit. c. quanto. ait: Utroque Episcopatu carere debet saltem post judicis sententiam. Contrarium tamen tradit Azor p. 2. l. 7. c. 16. q. 12. ubi expresse: Si Episcopus auctoritate sua ad secundam Ecclesiam & sedem se transferat, utramque ipso jure amittit, citans pro hoc idem c. quanto.

CAPUT TERTIUM.

DE VACATIONE BENEFICIORVM OB DELICTVM.

PARAGRAPHVS I.

De sententia privationis ob delictum in genere.

Questio 161. Cum beneficia vacant per depositionem, seu privationem ob crimen, ut habet communis sententia. Garc. p. II. c. 10. n. 1. citans Selv. p. 3. q. 2. & 3. Coraf. de benef. p. I. c. 10. n. 1. Rebuff. Mandos. &c. qualis hic nomine sententiæ intelligatur sententia, cui vacatio hac beneficiorum subiacet?

Respondeo: Venire non solum sententiam hominis (prout ea juxta l. 1. ff. de re judic. est pronuntiatio judicis ad finem controversiæ aut absolvendo, aut condemnando) sed etiam sententiam

legis (cujus virtus non minus consistit in puniendo, quam imperando & vetando) quatenus hanc suam vim puniendo exercet. Lott. l. 3. q. 18. num. 1. & 2.

Questio 162. In quibus potissimum differant amba he sententia in ordine ad præsens institutum?

1. Respondeo ferè ex Lott. in sequentibus: Primum, quod sententia legis majorem virtutem habeat; cum enim vis illa sententiæ à ratione proficiscatur, quæ est cum cognitione causæ, feraturque sententia legis (utpote quæ, ut ait Papinian, in l. 1. de ll. virorum prudentum consultum est)

majori cum cognitione causæ, quam sententia hominis, ut Bald. conf. 118. n. 2. l. 4. majorem quoque sortitur virtutem, quam quæ valeat attribui sententiæ cujusvis judicis, Lott. loc. cit. n. 3. citans Old. conf. 227. n. 4.

2. Secundò ac præcipuè, quod sententia legis feratur perpetuè ex supposito facti jam liquidandi; sententia verò hominis ex supposito facti jam liquidi; unde illa semper expectat probationem post se, hæc exigit probationem ante se. Lott. n. 6. ex Old. loc. cit. sicut enim judicis prius cognoscendum est, quàm condemnari. l. 1. c. de exeq. rei judic. quia potest decipi in sensu proprio; ita legi nusquam est intentio quenquam puniendi, qui non deliquit. l. absentem. ff. de penis. Unde etiam, cum sententia legis feratur non nisi ex suppositione delicti, & non aliter pœnam irroget, de ea dubitari non potest, quin justa sit. Econtra, cum sententia hominis inniti debeat veritati facti, etiam sistendo partium allegationi, adeoque facile sit, ut labatur, & decipiatur secundum humanam conditionem, in statuenda illius justitia multum hæremus. Lott. à n. 13. durante etiam hac hesitatione, quamdiu ex judicato non conciliatur huic sententiæ præsumptio justitiæ. Lott. n. 16. ut enim aliquando sit finis litium, bono publico inductum est, rem judicatam pro veritate haberi. l. res judicata. de reg. juris. Et si cui liceret hanc judicato virtutem elidere pretextu injustitiæ, cederet hoc in manifestum spretum & vilipensionem magistratuum. Obtinetque hoc ipsum, etiam si sententia transiit in judicatum ob omittam appellationem, in tantum, ut non sufficiat dicere, eam non justificari ex actis juxta Theoricam In noc. in c. quoniam contra. n. 8. & 9. de probat. ubi hoc adducit in materia incursionis censurarum. Lott. n. 19. & 20. Ex quibus concluditur cum plerisque, quod postquam senten-

sententia transit in iudicatum, non esse tractandum de illius iniustitia. Lott. nu. 21. in specie citans Angel. *conf. 302. n. 3. Zaf. consil. 3. n. 3.*

3. Tertio quod hinc profluit, & spectat utriusque sententia diversimodam executionem. Quod lex sive pœnam inferri imperet, sive eam ipsamet irroget, semper intendit fieri, seu dari executioni ministerio & auctoritate iudicis, juxta Bald. in *auth. qui semel. c. quem, & quando iudic. Lott. nu. 22.* citans insuper Felin. in *c. Rodolphus. de rescrip. n. 34.* ita ut si lex jubeat privari, iudex pronunciare debeat privandum, & non declarare privatum; hoc enim pronunciaret contra juris intentionem, idque, etiam si factum esset notorium. Lott. n. 23. citans Felin. *ubi ante n. 37.* si autem lex ipsamet privet, iudex pronunciare debet super facto, cujus causâ irrogata est privationis pœna; super hac autem minime ejus sententia est necessaria, quia super hac lex ipsa pronuntiat. Lott. n. 24. Unde in primo casu sententia iudicis est de essentia pœnæ, in secundo de essentia executionis tantum. Lott. nu. 25. ex Bald. & Felin. Adeoque hac sit ratio necessitatis istiusmodi declaratoria iudicis super facto, dum pœna ipso jure imponitur, ita ut illius executio de facto aliter attendari nequeat. Lott. nu. 62. citans Gl. in *c. presenti. v. constituit. de pœnis. Jo. And. & Gemina. in c. 1. de homicid. in 6. Felin. loc. cit. n. 35.* cum plurimis per hunc citatis. Unde dum pender discussio, an sit locus privationi ipso facto inducta, reus manentem debet in sua possessione. Lott. n. 28. citans Rot. in *Tullens. monasterij. 15. Febr. 1610.*

4. Quarta differentia est, quod sententia legis nullâ provocatione seu appellatione suspendatur, quod minus secum trahat executionem. *l. fin. ff. de appellat. eam, non cognitore aliquo, sed mente ipsius legis promovente ac moliente.* Lott. nu. 51. & 52. à sententia verò hominis detur appellatio. Vide de hoc dicenda pluribus post aliquot quaestiones.

Quaestio 163. Num igitur etiam in pœnis, quæ non exigunt factum hominis ad executandum, sit necessaria istiusmodi declaratoria?

Respondeo: Esse id admodum controversum inter Auctores. Negativam, seu quod ea opus non sit, tenent Bald. in *l. que sub condicione. §. ult. n. 3. ff. de condit. Felin. l. c. n. 28. Prob. ad monach. in c. si cui. n. 6. Decius cons. 145. n. 4. & alii apud Lott. loc. cit. nu. 30.* affirmativam tenent Gl. in *elem. ult. v. constituit. de censibus. Anchar. ibid. n. 4. & 5. Archid. in c. felix. n. 14. Jo. And. n. 4. & c.* quos citat, & quorum sententiam veriolem affirmat Lott. nu. 31. De cetero, ubi factum, ex quo concluditur delictum, est notorium, nullâ istiusmodi sententiâ declaratoriâ opus esse, conveniunt omnes, præcipue scribentes in *c. cum non ab homine. de iudic. Lott. nu. 32.* citans in specie Abb. *ibid. n. 29. Felin. ubi supra. n. 37.* Et sic quoque ait Garc. p. 11. c. 10. n. 36. dum privatio beneficii esset notoria, non esse opus sententiâ declaratoriâ delicti, sed ante hanc teneri delinquentem illud dimittere: datâ autem hac notoreitate, sufficere assignationem termini ad excusandum factum, ut mox, eo elapso, procedatur ad executionem pœnæ, ait Lott. n. 33. ex Gemina. in *c. cum secundum. de heretic. in 6. n. 3.* licet subdat n. 34. ex Felin. *ubi*

antè. vi. n. 37. nec id præcisè necessarium, nisi ubi agitur de præjudicio irretactabili.

Quaestio 164. Cum C. consuluit. 14. de appellat. dicatur: pleraque judicantur notoria, quæ non sunt; unde constituatur hæc notoreitas?

1. Respondeo primò: pro hac qualitate notoreitatis inducendâ exigî, ut non solum res veritas justificetur ex facto; sed cum hac ipsa qualitate, quod ea notoria sit. Lott. *cit. q. 18. n. 38.* citans Rot. *decis. 6. de except. n. 4. in novis. Surdum conf. 188. n. 13. & c.*

2. Secundò notorium non esse, quod simpliciter verum est, vel etiam manifestum; sed cujus veritas publicè, adeoque majori parti populi est pateus, ut ideo nullo modo valeat celari. Lott. nu. 39. citans Surdum *ubi antè. Paris. conf. 1. n. 34.* subjungit tamen Lott. n. 41. id non adeò ruditer intelligendum, quò minus ad constituendum simplex notorium facti sufficiat id gestum coram decem hominibus, juxta Cynum in *l. ea quidem. c. de accusat. n. 1. & 2.* cum multitudo conficiatur ex turba, turba autem à numero decem hominum. *l. 4. ff. vi honor. rapt.*

Quaestio 165. Qualiter hæc notoreitas elidatur, & justificanda?

1. Respondeo ad primum: Si is, contra quem intenditur hæc notoreitas, factum simpliciter inficietur, ex hac sola negatione diffuit hæc circumstantia, seu qualitas notoreitatis. Lott. *cit. q. 18. n. 43.* citans Felin. in *c. Rodolphus. de rescrip. nu. 37.* Unde

2. Respondeo ad secundum: Etsi aliàs satis sit, notorium allegare. Lott. n. 44. citans Franc. Gemina. Cardin. id tamen non sufficit; dum hoc ipsum in dubium revocatur. Lott. *ibid.* ex Felin. in *c. si clericus laicum. de foro comp. n. 3.* Nam ubi aliquid debet constare (uti debet in præsentî, dum irrogata pœna ipso jure, opus non est declaratoriâ iudicis, debet constare de notoreitate facti) non sufficit id allegari. Lott. n. 45. qui etiam subdit n. 46. ex Jason. in *l. si verò. ff. qui satis non coguntur. n. 12.* vix excogitabilem esse casum, in quo evitari possit necessitas justificandi hanc notoreitatem, etiam si illa plus quam vera sit; cum licet innotescat aliis, tamen adhuc non sit cognita iudici tanquam iudici. Quod ipsum ut præteritur, necessaria est causâ cognitio, præviâ citatione partis. Lott. n. 47. citans Ferret. *conf. 31. n. 35. & Rott. decis. 25. n. 8. p. 1. divers.* Nisi agatur de notorio facti permanentis. Lott. n. 48. citans Abb. in *c. dudum. de Elect. n. 6.* Etsi itaque necessaria sit simplex justificatio notoreitatis, non tamen requiritur speciale pronuntiatum super ipsâ hac notoreitate: Et qui id requirunt, potiùs id requirunt ad majorem cautelam, quam ex necessitate. Lott. n. 49. citans Cardin. in *Clem. Pastoralis. de re iudicat.* Atque hæc procedere, ait Lott. n. 50. ubi idem est cognitor delicti & executor sententiæ legis. Secus dicendum, si hi diversi sunt. Sic v. g. beneficio privatum ipso jure ob delictum, passumque sententiam (intellige declaratoriam per iudicem cognitionis, sive qui de delicto cognovit) adhuc pro spoliatio- ne beneficii debere citari per iudicem, ad quem pertinet privatio, etiam si delictum per sententiam dicatur